

Kiss Lívია Benita

A hazai élelmiszeripari beruházások alakulásának ökonómiai kérdései 2013-tól napjainkig

Economic Issues in the Development of Domestic Food Industrial Projects, from 2013 to Date

ÖSSZEFOGLALÁS

Az élelmiszeripari beruházások teljesítményértéke növekvő tendenciát mutat a vizsgált időszakban. A beruházások jelentős része gépekre és berendezésekre irányult, valamint épületekre, építményekre, amiket javarészből saját forrásból finanszíroztak az élelmiszeripari vállalkozások. A saját forrás felhasználása mellett banki hitelből és támogatások igénybevételével valósították meg beruházásaikat. A TOP 5 élelmiszeripari szakágazatok közül a baromfi-hús-feldolgozás és -tartósítás, az egyéb gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, valamint az üdítőital- és ásványvízgyártás szakágazatokban történtek a legnagyobb mértékű és legjelentősebb beruházások. A bruttó termelési értékkel

azonos mértékben, folyamatosan növekedtek az élelmiszeripari vállalkozások ráfordításai a vizsgált időszakban. 2013-ban negatív eredménnyel zárták az évet, 2014-től 2017-ig azonban már enyhén, de folyamatosan növekedett, majd 2018-ban és 2019-ben jelentősen növekedett az üzemi tevékenység eredménye ezeknél a vállalkozásoknál.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: E22, L66, Q13, Q14, Q18

Kulcsszavak: beruházások, mezőgazdaság, élelmiszeripar, finanszírozás, pénzügyek

SUMMARY

The performance of food industrial projects shows an increasing trend in the pe-

DR. KISS LÍVIA BENITA, tanszéki mérnök, Szent István Egyetem, Georgikon Kar; Gazdasági, Társadalomtudományi és Vidékfejlesztési Tanszék (kiss.livia.benita@szie.hu).

riod under review. A significant part of the projects concerned machinery and equipment, buildings and structures, which were mostly financed from food industrial companies' own resources. In addition, they also borrowed from banks and applied for grants. Among Hungary's TOP 5 food industry lines, the largest and most significant projects were made in poultry meat processing and canning, other fruit and vegetable processing, and soft drink and mineral water production. To the extent of the gross production value, the expenses of food enterprises increased continuously in the period under review. Although these companies ended the year 2013 with a loss, between 2014 and 2017 their operating profit increased slightly but continuously, and in 2018 and 2019 it increased significantly.

Journal of Economic Literature (JEL)

codes: E22, L66, Q13, Q14, Q18

Keywords: CapEx projects, agriculture, food industry, financing, finances

BEVEZETÉS

A rendszerváltás és az Európai Unióhoz való csatlakozás hatására végbement permanens társadalmi, gazdasági és technikai változások, a tulajdonviszonyok, a birtokstruktúra, az éghajlatváltozás problémájának előtérbe kerülése miatt a fenntartható és környezetbarát termelés, a folyamatosan szigorodó minőségi elvárások, előírások igen komoly és szigorú követelményeket állítanak a mezőgazdaság technikai, műszaki erőforrásaival szemben. Minden vállalkozás tevékenységét, jövőbeli sikerességét alapvetően és hosszú távon befolyásolják, valamint meghatározzák a beruházásaikkal kapcsolatos döntéseiket. E döntések megfelelő előkészítése, a minden szempontból legkedvezőbb alternatíva kiválasztása nemcsak a vállalkozások, hanem a nemzetgazdaság érdeke is (Daróczy, 2004).

E tanulmány a magyar élelmiszeripari vállalkozások esetében 2013-tól 2019-ig tár-

gyalja a kapcsolódó beruházások alakulását. A vizsgált tételek között szerepel:

- az élelmiszeripari beruházások teljesítményértéke;
- az élelmiszeripari beruházások összetétele (épület/egyéb építmény, gépek/berendezések, járművek és egyéb);
- az élelmiszeripari beruházások finanszírozásának módja (saját forrás, banki hitel, támogatás, egyéb kölcsön, egyéb).

A tanulmány célja átfogó képet adni hazánk élelmiszeripari beruházásainak alakulásáról és jelenlegi helyzetéről. Emellett célkitűzése ezen élelmiszeripari vállalkozások vizsgált időszakra vonatkozó pénzügyi helyzetének elemzése, a bruttó termelési érték, a ráfordítások és az üzemi tevékenység eredményének vizsgálatával. A beruházások alakulása önmagában nehezen értelmezhető, mivel több folyamatot is visszatükröző, összefüggéseket kifejező indikátorról van szó. A beruházások jól mutatják a vállalkozások jövővel kapcsolatos várakozásait, és jól leképezik a gazdaságpolitika, valamint monetáris politika irányultságát is (MOSZ, 2019).

Az elemzésekhez az Agrárgazdasági Kutató Intézet és a Központi Statisztikai Hivatal tényadatait (pénzügyi adatok) és várható (beruházások) adatait használtam. A vizsgált időszakot meghatározta, hogy milyen időközönként adtak ki statisztikai jelentéseket az élelmiszeripari beruházásokhoz és az élelmiszeripari vállalkozások pénzügyi helyzetéhez kapcsolódóan, így az összehasonlító elemzés a 2013-tól 2019-ig tartó időszakot öleli fel, Microsoft Office 2013 Excel program, valamint annak adatelemző funkciója és a GRETL szoftver alkalmazásával.

SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

Elsőként érdemes tisztázni az élelmiszer-gazdaság és az élelmiszeripar fogalmát. Az élelmiszer-gazdaság definíciója szűkebb értelemben a mezőgazdaságot és az élelmiszeripart, tágabban értelmezve a mezőgazdaságot, az élelmiszeripart és az élelmiszer-ke-

reskedelmet (élelmiszer-forgalmazást) is magában foglalja. A gazdaság fejlődésével a mezőgazdasági termékek egyre jelentősebb része kerül élelmiszeripari feldolgozásra. Az élelmiszeripari termelés célja a növényi, az állati és az ásványi (ásványvíz) eredetű nyersanyagok emberi fogyasztásra történő előkészítése, feldolgozása. A mezőgazdasági termékek előállításához kapcsolódó tevékenységek és az élelmiszeripari feldolgozás közötti határvonal meghúzásában az játszik szerepet, hogy milyen mértékben alakulnak át a termékek alapvető jellemzői (Panyor, 2017).

A nemzetgazdaságon belül kulcsfontosságú szerepet tölt be az élelmiszer-gazdaság. Az élelmiszer-gazdasághoz szorosan kapcsolódik a mezőgazdaság, az élelmiszeripar és az élelmiszer-kereskedelem. E területeket vertikális összefonódás jellemzi, tehát egységes rendszert alkotnak. Hazánk az 5,4 millió hektár mezőgazdasági területtel és a kétmillió hektár erdőterülettel olyan élelmiszeripari potenciállal rendelkezik, amelyet messze nem használ ki (Panyor, 2017).

A vállalkozások tevékenységének eredményességét az egyes beruházások három területen befolyásolják: 1) A többteredmény vagy a hatékonyabb termelés révén a vállalkozás nyereségére hatnak; 2) A likviditási helyzet alakítása révén, amely a kivitelezési időszak kiadástoppletét, a beruházásokhoz kapcsolódó hitelek törlesztését, valamint a működtetés során jelentkező bevételeket foglalja magában; 3) A vállalkozások vagyoni helyzetének (a vagyon nagyságának és összetételének) megváltoztatása révén (Kovács et al., 2015). Az élelmiszeripar beruházási hajlandóságán lemérhető, mennyi jövedelem keletkezik az ágazat tevékenységének folytatása eredményeképpen, illetve a gazdasági szereplők hogy vélekednek az üzleti kilátásokról.

A hatékonyság és a versenyképesség növelése a magyar mezőgazdaság és élelmiszeripar egyik legfontosabb kérdése, hiszen az élelmiszerekkel szemben egyre növekvő

fogyasztói elvárások, az éghajlatváltozás, a szigorodó környezetvédelmi elvárások közepette rendkívül fontos a hatékonyság növelése. A beruházások hozzájárulnak a termelés modernizálásához, automatizálásához, aminek hatására a munkaerőhiány okozta problémák mérséklődnek. „Ahhoz, hogy Magyarország beérje az EU legfejlettebb mezőgazdasággal rendelkező tagországait, mindenképpen elengedhetetlen az agrárágazat tudás- és technológialapú modernizálása és az azt elősegítő beruházások folytatása” (MTI, 2019).

A hazai termelés, piac hatékonyabb szervezésével, a termékek feldolgozottságának növelésével, a keresletet figyelembe vevő, célirányos termeléssel a jelenleginél 60%-kal nagyobb termelési potenciál rejlik az élelmiszer-gazdaságban. A szektor egyik legnagyobb problémája a forráshiány volt, amelynek mérséklésére a 2014 és 2020 közötti uniós támogatási periódusban az élelmiszer-feldolgozás fejlesztésére 300 milliárd Ft állt rendelkezésre. A mikro- és kisvállalkozások a Vidékfejlesztési Program forrásaiból 200 milliárd Ft-ra, míg a közepes vállalkozások a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program forrásaiból 100 milliárd Ft-ra pályázhattak (Panyor, 2017).

A beruházások és támogatások eredményeképpen az utóbbi években megduplázódott az élelmiszeripar nyeresége. „A legnagyobb beruházási kedv a baromfi-feldolgozóiparban volt tetten érhető, ami az ágazat jövedelemtermelő képességével és jó piaci kilátásaival magyarázható” (Agrárszektor.hu, 2019).

EREDMÉNYEK

Beruházások alakulása

2013-ban kevéssel több, mint 72 milliárd Ft-ot fordítottak élelmiszeripari beruházásokra, ugyanakkor 2014-ben már több mint 100 milliárd Ft volt ezen beruházások értéke, ami 40,3%-kal haladta meg az előző évi

értéket. Ezzel szemben 2015-ben csak közel 90 milliárd Ft-ot fektettek be az élelmiszeripar fejlesztésébe, ami 11,4%-kal alacsonyabb összeg volt, mint 2014-ben. 2016-ban újfent több mint 105 milliárd Ft-ot fordítottak élelmiszeripari beruházásokra, ami 17,5%-kal magasabb érték volt, mint 2015-ben. Az élelmiszeripari fejlesztések értéke jelentősen növekedett (68,3%) 2017-ben, több mint 177 milliárd Ft-ra. 2018-ban közel 170 milliárd Ft-ot költöttek élelmiszeripari beruházásokra, ami 4,7%-kal alacsonyabb volt az előző évinél. Az élelmiszeripari beruházások értéke – több mint 200 milliárd forint – 18,7%-kal magasabb volt 2019-ben, mint egy évvel korábban. 2013-tól 2019-ig megháromszorozódott az élelmiszeripari beruházások értéke.

Az 1. táblázat az élelmiszeripari beruházások értékének részesedését mutatja az összes nemzetgazdasági beruházások értékéből. A vizsgált időszakból kiemelkedik a 2017-es és a 2019-es év.

A 1. ábra az élelmiszeripari beruházások összetételének teljesítményérték-alakulását mutatja. Az élelmiszeripari beruházások összetételét tekintve, az élelmiszeripari vállalkozások a legnagyobb részben, közel 43 milliárd Ft értékben gépekre és berendezésekre (59,5%), valamint épületekre és építményekre (30,6%) költöttek 2013-ban, és csak kis részben járművekre (3,4%). A gépek és berendezések beruházásainak jelentős mértékű bővüléséhez az élelmiszer-feldolgozás technológiai fejlesztése céljából igénybe vehető támogatások, illetve pályázatok járultak hozzá. 2014-ben a beruházások összetétele alapján az élelmiszeripari beruházásokra fordított teljes összeg 63,3%-át (több mint 64 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 26,5%-át épületekre és építményekre, 5,3%-át járművekre fordították. Az élelmiszeripari beruházások kiadásainak 59,9%-át (közel 54 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 29,1%-át épületekre és építményekre, 6%-át járművekre költötték 2015-ben. A beruházások közül a gépekre és berendezésekre fordított beruházások értéke csökkent a legjelentősebben. 2016-ban a beruházások összetétele alapján az élelmiszeripari beruházásokra fordított összeg 61,2%-át (több mint 64 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 28,1%-át épületekre és építményekre, 5,8%-át járművekre adták ki. Az élelmiszeripari beruházások kiadásainak 60,6%-át (több mint 107 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 29,7%-át épületekre és építményekre,

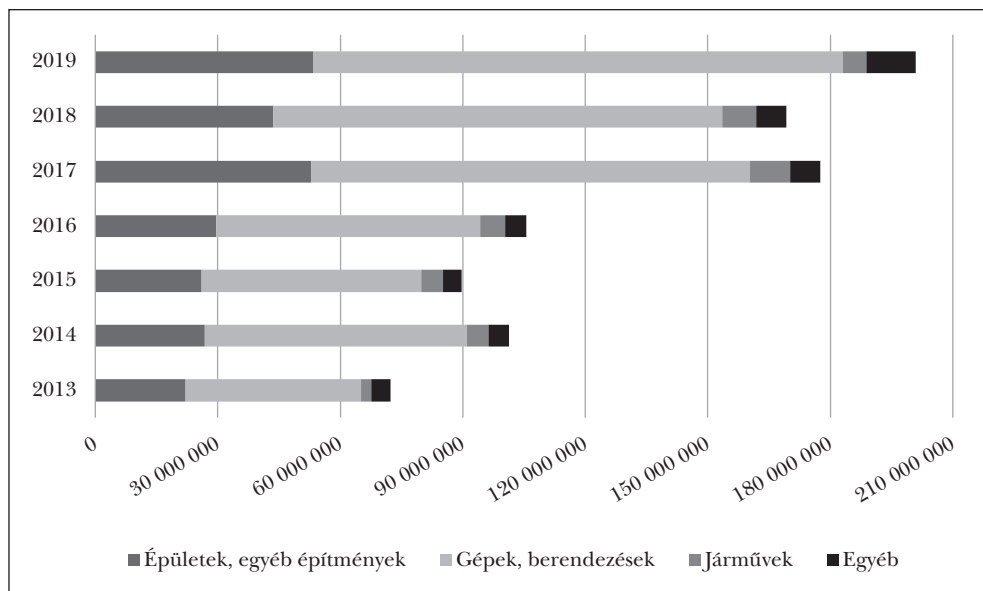
sekre (59,5%), valamint épületekre és építményekre (30,6%) költöttek 2013-ban, és csak kis részben járművekre (3,4%). A gépek és berendezések beruházásainak jelentős mértékű bővüléséhez az élelmiszer-feldolgozás technológiai fejlesztése céljából igénybe vehető támogatások, illetve pályázatok járultak hozzá. 2014-ben a beruházások összetétele alapján az élelmiszeripari beruházásokra fordított teljes összeg 63,3%-át (több mint 64 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 26,5%-át épületekre és építményekre, 5,3%-át járművekre fordították. Az élelmiszeripari beruházások kiadásainak 59,9%-át (közel 54 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 29,1%-át épületekre és építményekre, 6%-át járművekre költötték 2015-ben. A beruházások közül a gépekre és berendezésekre fordított beruházások értéke csökkent a legjelentősebben. 2016-ban a beruházások összetétele alapján az élelmiszeripari beruházásokra fordított összeg 61,2%-át (több mint 64 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 28,1%-át épületekre és építményekre, 5,8%-át járművekre adták ki. Az élelmiszeripari beruházások kiadásainak 60,6%-át (több mint 107 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 29,7%-át épületekre és építményekre,

1. táblázat: Élelmiszeripari beruházások részesedése az összes nemzetgazdasági beruházásból (2013–2019)

Év	Összes nemzetgazdasági beruházás értéke (ezer Ft)	Élelmiszeripari beruházások értéke (ezer Ft)	Élelmiszeripar részesedése az összes nemzetgazdasági beruházásból* (%)
2013	45 723 000 000	72 234 352	0,158
2014	55 321 000 000	101 358 270	0,183
2015	60 668 000 000	89 779 699	0,148
2016	53 637 000 000	105 501 555	0,197
2017	68 780 000 000	177 518 998	0,258
2018	87 462 000 000	169 218 649	0,193
2019	105 557 000 000	200 893 236	0,190
Összesen*	477 148 000 000	916 504 759	0,192

Forrás: Saját számítás* és szerkesztés Kiss, 2013; Csoltai, 2015–2020; KSH STADAT alapján

1. ábra: Élelmiszeripari beruházások összetételének teljesítményérték-alakulása (2013–2019, ezer Ft)



Forrás: Saját szerkesztés Kiss, 2013; Csoltai, 2015–2020 alapján

5,6%-át járművekre költötték 2017-ben. 2018-ban az élelmiszeripari beruházásokra fordított teljes összeg 65%-át (közel 110 milliárd Ft) gépekre és berendezésekre, 25,7%-át épületekre és építményekre, 5%-át járművekre fizették ki. Az élelmiszeripari beruházások összetételét tekintve, az élelmiszeripari vállalkozások a legnagyobb részben, közel 130 milliárd Ft értékben gépekre és berendezésekre (64,6%), valamint épületekre és építményekre (26,5%) költöttek 2019-ben, és csak kis részben járművekre (2,9%). Összességében tehát a vizsgált beruházások jelentős része (60% és felette) gépekre és berendezésekre irányult, valamint épületekre, építményekre (20–30%).

Az élelmiszeripari beruházások finanszírozásának eloszlását vizsgálva, 2013-ban a legnagyobb részben, közel 57 milliárd Ft értékben saját forrásból (78,5%) finanszírozták. A banki hiteltől történő finanszírozást csupán 6,5%-ban vették igénybe a vállalkozások, és támogatásból szintén 7%-ban fizették

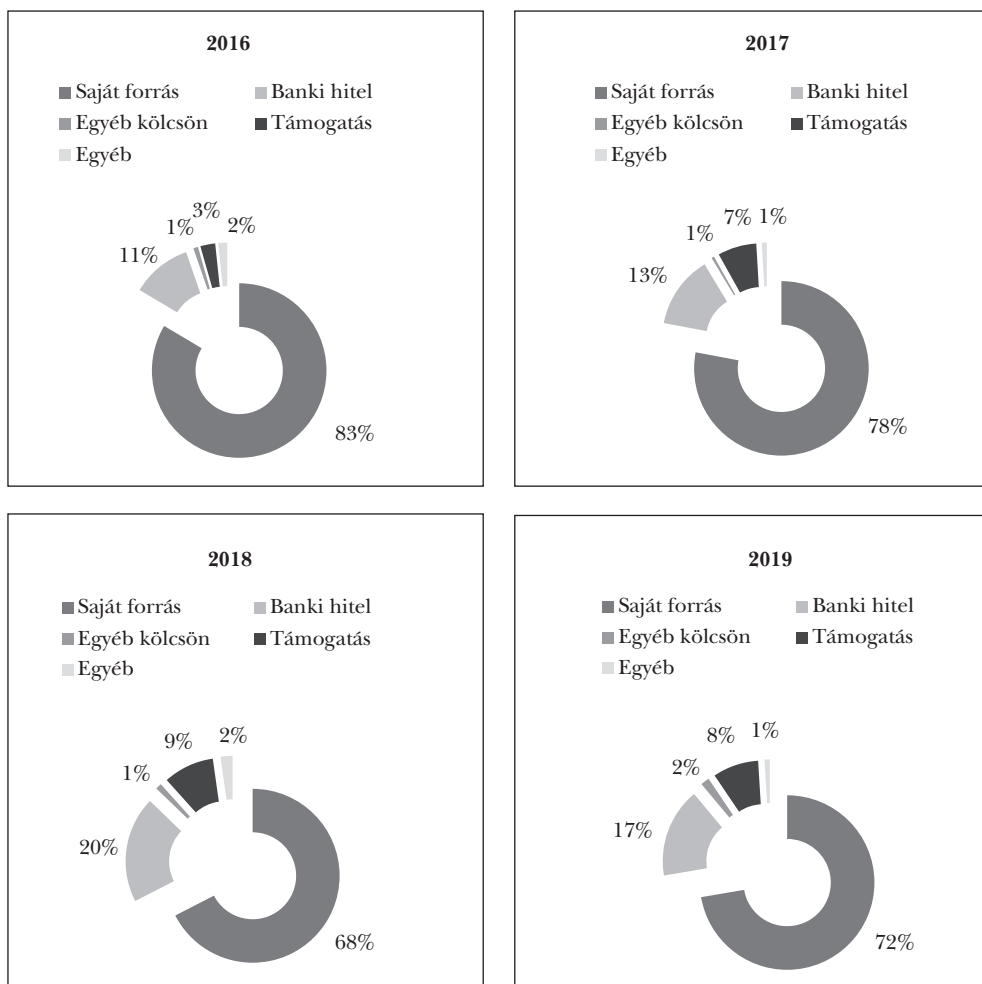
a beruházásokat. A beruházásokat 2014-ben is nagyrészt saját erőből (közel 79 milliárd Ft) finanszírozták, 77,8%-ban. A banki hitel aránya a beruházásban a 2013. évi 6,5%-ról 8,6%-ra emelkedett. A támogatásból történő beruházásfinanszírozás 7,3%-ot tett ki. Ahogy 2013-ban és 2014-ben, úgy 2015-ben is nagyrészt saját erőből (82,5%) finanszírozták a beruházásokat, ami közel 74 milliárd Ft kiadást jelentett a vállalkozásoknak. A banki hitel aránya a beruházásban a 2014. évi 8,6%-ról 2015-re 6,6%-ra változott. A támogatásból történő beruházásfinanszírozás 3,8%-ot tett ki, ami jelentős csökkenés volt az előző évekhez képest.

2016-ban szintén legnagyobb részben saját erőből (82%) finanszírozták a beruházásokat, ami közel 87 milliárd Ft-ot tett ki. A banki hitel aránya a beruházásokban a 2015. évi 6,6%-ról 2016-ra 11%-ra emelkedett. A támogatásból történő beruházásfinanszírozás tovább csökkent, már csak 2,7%-ot tett ki. Az előző évekhez hasonlóan 2017-ben is leginkább saját erőből (76,3%)

finanszírozták a beruházásokat, ami már több mint 135 milliárd Ft kiadást jelentett a vállalkozásoknak. A banki hitel a 2016. évi 11%-ról 2017-re 13,2%-ra emelkedett. A támogatásból történő beruházásfinanszírozás 8,7%-ot tett ki, ami jelentős növekedést mutatott a vizsgált előző két évhez képest. A beruházásokat 2018-ban is szintén nagyrészt saját erőből (65,7%) – több mint 111 milliárd Ft értékben – finanszírozták a vállalkozások, míg 2017-ben ez az arány

76,3% volt. A banki hitel a 2017. évi 13,2%-ról 2018-ra 19,2%-ra emelkedett. A támogatásból történő beruházásfinanszírozás mértéke tovább növekedett, 9,2%-ot tett ki. A beruházásokat 2019-ben újfent nagyrészt saját erőből (71,1%), közel 143 milliárd Ft értékben fizették a vállalkozások, 2018-ban ez az arány 65,7% volt. A banki hitel aránya 16,4%-ra csökkent 2019-ben. A támogatásból történő beruházásfinanszírozás 8,3%-ot tett ki (2. ábra).

2. ábra: Élelmiszeripari beruházások finanszírozásának eloszlása (2016–2019)



Forrás: Saját szerkesztés Kiss, 2013; Csoltai, 2015–2020 alapján

A TOP 5 szakágazat beruházásának teljesítményértékét tekintve, a legnagyobb volumenű beruházások 2013-ban az édes-ség- (1082), tejtermék- (1051), dohánytermék- (1200) és haszonállateledel-gyártás (1091), valamint baromfihús-feldolgozás, -tartósítás (1012) szakágazatokban történtek, amik az összes élelmiszeripari beruházás közel 44%-át tették ki. 2014-ben az egyéb gyümölcs- és zöldségfeldolgozás (1039), a dohánytermék gyártása, a szőlőbortermelés (1102), a hús- (1011), valamint a baromfihús-feldolgozás és -tartósítás szakágazatok beruházásainak teljesítményértéke volt kiemelkedő, amik együtt az összes élelmiszeripari beruházás 40,6%-át tették ki. A legnagyobb értékű beruházások az egyéb gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, a szőlőbortermelés, a tejtermékgyártás, a hús-, valamint a baromfihús-feldolgozás és -tartósítás szakágazatokban voltak 2015-ben, az összes élelmiszeripari beruházás 42%-át adták.

2016-ban a legnagyobb volumenű beruházások az édességgártás, az üdítőital-, ásványvízgyártás (1107), az olajgyártás (1041), egyéb gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, valamint a kenyér- és frisspékáru gyártás (1062) szakágazatokban valósultak meg, amik együtt az összes élelmiszeripari beruházás 37,1%-át tették ki. 2017-ben az édességgártás, a tésztafélék gyártása (1073), a baromfihús-feldolgozás és -tartósítás, az üdítőital-, ásványvízgyártás, valamint a máshova nem sorolt élelmiszergyártás (1089) szakágazatok beruházásainak teljesítményértéke volt kiemelkedő, az összes élelmiszeripari beruházás 39,7%-át adták. A legnagyobb értékű beruházások a baromfihús-feldolgozás, az üdítőital-, ásványvízgyártás, a tejtermék gyártása, az édességgártás, valamint a kenyér-, frisspékáru-gyártás szakágazatokban történtek 2018-ban, amelyek együtt az összes élelmiszeripari beruházás 46,9%-át tették ki. A legnagyobb beruházás összességében az alábbi szakágazatokban történt 2019-ben: keményítőgyártás, üdítőital-, ásványvízgyártás, tejtermékgyártás, dohány-

termékgyártás, valamint baromfihús-feldolgozás és -tartósítás. Ez az öt szakágazat az élelmiszeripar teljes beruházásának 46,1%-át adta.

Pénzügyi helyzetkép

A 2. táblázat az élelmiszeripari vállalkozások főbb pénzügyi adatait foglalja össze. A bruttó termelési értéket az értékesítés nettó árbevétele, az egyéb bevételek és az aktivált saját teljesítmények értéke adja. A ráfordítások az anyag jellegű és a személyi jellegű ráfordításokat, az értékcsökkenési leírást, valamint az egyéb ráfordításokat tartalmazzák. A bruttó termelési értékkel azonos mértékben, folyamatosan növekedtek az élelmiszeripari vállalkozások ráfordításai is a vizsgált időszakban. Míg 2013-ban összesen a bruttó termelési érték 148 161 millió Ft volt a vállalkozásoknál, addig 2019-ben már 368 384 millió Ft. A ráfordítások a 2013-as évi 155 463 millió Ft-ról 350 227 millió Ft-ra növekedtek.

A 3. ábra az üzemi tevékenység eredményének alakulását szemlélteti 2013 és 2019 között az élelmiszeripari vállalkozások esetében. Az üzemi tevékenység eredményét a bruttó termelési érték és a ráfordítás különbsége adja.

Az oszlopdiaagram jól szemlélteti, hogy 2013-ban negatív eredménnyel (-7302 millió Ft) zárták az évet az élelmiszeripari vállalkozások. 2014-től 2017-ig azonban már az látható, hogy enyhén, de folyamatosan növekedett (1132 millió Ft-ról 2103 millió Ft-ra), majd 2018-ban (15 161 millió Ft) és 2019-ben (18 157 millió Ft) jelentősen növekedett az üzemi tevékenység eredménye ezeknél a vállalkozásoknál.

ÖSSZEFOGLALÁS

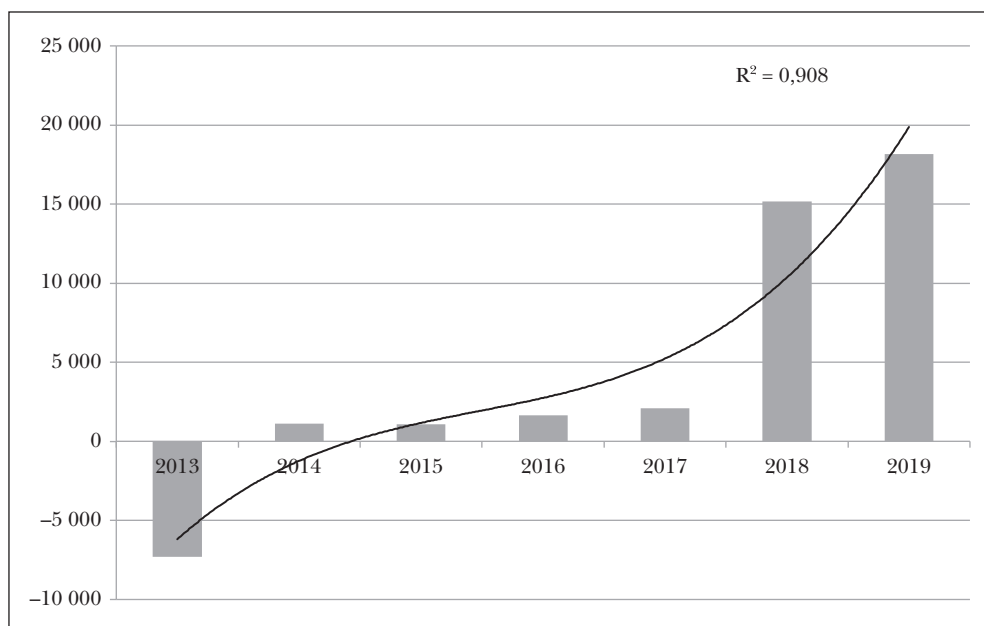
Hazánk mezőgazdaságának versenyképességét megőrizni és javítani csak permanens műszaki fejlesztések, beruházások útján van lehetőség. Az Agrárminisztérium komplexen tekint az agrárágazatra, hiszen a mező-

2. táblázat: Élelmiszeripari vállalkozások főbb pénzügyi adatai (2013–2019)

Év	Bruttó termelési érték (millió Ft)	Ráfordítások (millió Ft)	Üzemi tevékenység eredménye (millió Ft)	Üzemi tevékenység változása* (%)
2013	148 161	155 463	-7 302	-
2014	153 602	152 471	1 132	745,05
2015	162 516	161 444	1 073	94,79
2016	180 475	178 846	1 629	151,82
2017	195 326	193 224	2 103	129,10
2018	342 935	327 774	15 161	720,92
2019	368 384	350 227	18 157	119,76
Összesen*	1 551 399	1 519 449	31 953	-
Átlag*	221 628	217 064	4 565	-

Forrás: Saját számítás* és szerkesztés Kiss, 2013; Csoltai, 2015–2020 alapján

3. ábra: Üzemi tevékenység eredményének alakulása az élelmiszeripari vállalkozásoknál (2013–2019, M Ft)



Forrás: Saját szerkesztés Kiss, 2013; Csoltai, 2015–2020 alapján

gazdaság nem elválasztható a kapcsolódó, az inputjait szállító és outputjait fogadó gazdasági területektől, így például az élelmiszeriparral, azaz az élelmiszer-feldolgozással, az élelmiszer-kereskedelemmel szoros szimbiózisban tevékenykedik. Az élelmiszer-gazda-

ság biztosítja a különféle termékek előállítását, emellett hozzájárul a vidéki életminőség javításához és a munkahelyek teremtéséhez, fenntartásához. A mezőgazdaság fejlődése szempontjából meghatározó szektornak számít az élelmiszeripar, mint a termények fő

felvevőpiaca, valamint a vidéki foglalkoztatás és jövedelem növelését is elősegítő szektor.

Az élelmiszeripari beruházások teljesítményértéke növekvő tendenciát mutat a vizsgált, 2013 és 2019 közötti időszakban. A beruházások jelentős része (60% és afelett) gépekre és berendezésekre irányult, valamint épületekre, építményekre (20-30%), melyeket javarészből saját forrásból (70-80%) finanszíroztak az élelmiszeripari vállalkozások. A saját forrás felhasználása mellett banki hitelből (átlagban 11,6%) és támogatások (átlagban 7,1%) igénybevételel valósították meg beruházásaikat. A TOP 5 élelmiszeripari szakágazatok közül a baromfihús-feldolgozás és -tartósítás, az egyéb gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, valamint az üdítőital- és ásványvízgyártás szakágazatokban történtek a legnagyobb mértékű és legjelentősebb beruházások.

A bruttó termelési értékkel azonos mértékben, folyamatosan növekedtek az élelmiszeripari vállalkozások ráfordításai is a vizsgált időszakban. 2013-ban az élelmiszeripari vállalkozások negatív eredménnyel zárták az évet. 2014-től 2017-ig azonban már enyhén, de folyamatosan növekedett, majd 2018-ban és 2019-ben jelentősen növekedett az üzemi tevékenység eredménye ezeknél a vállalkozásoknál.

Jelentősen nőttek a támogatások, és kedvezményes hitelprogramok is indultak az élelmiszeriparban. A Vidékfejlesztési Programban megítélt, körülbelül 1300 milliárd Ft támogatásból 620 milliárd Ft beruházási célokat szolgál, ami azt jelenti, hogy a következő időszakban jelentős technológiafejlesztésre és teljesítménynövekedésre lehet számítani az élelmiszer-gazdaságban, amely természetesen a versenyképesség növeléséhez is hozzájárul majd. A magyar élelmiszeripar dinamikus fejlődő terület, amely nemcsak az agráriumnak, hanem az egész hazai gazdaságunknak meghatározó alappillére, ezért az ágazat jövője stratégiai jelentőségű.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Agrárszektor.hu (2019): Ezek a legprospeeralóbb élelmiszeripari ágazatok! *Agrárszektor.hu*, www.agrarszektor.hu/elelmiszer/ezek-a-legprospeeralobb-elelmiszeripari-agazatok.14309.html (Letöltés: 2020. július 2.).
- Csoltai Veronika (2015): A beruházások és a főbb pénzügyi mutatók várható alakulása az élelmiszeriparban 2014-ben. *Statistikai Jelentések*, 8. évf., Agrárgazdasági Kutató Intézet, www.aki.gov.hu/publikaciok/publikacio/a:358/a_beruhazasok_es_penzugyi_mutatok_varhato_alakulasa (Letöltés: 2020. június 25.).
- Csoltai Veronika (2016): A beruházások és a főbb pénzügyi mutatók várható alakulása az élelmiszeriparban 2015-ben. *Statistikai Jelentések*, 9. évf., 1. sz., Agrárgazdasági Kutató Intézet, www.aki.gov.hu/publikaciok/publikacio/a:358/a_beruhazasok_es_penzugyi_mutatok_varhato_alakulasa (Letöltés: 2020. június 25.).
- Csoltai Veronika (2017): A beruházások és a főbb pénzügyi mutatók alakulása az élelmiszeriparban 2016-ban. *Statistikai Jelentések*, 10. évf., 1. sz., Agrárgazdasági Kutató Intézet, www.aki.gov.hu/publikaciok/publikacio/a:358/a_beruhazasok_es_penzugyi_mutatok_varhato_alakulasa (Letöltés: 2020. június 25.).
- Csoltai Veronika (2018): A beruházások és a főbb pénzügyi mutatók alakulása az élelmiszeriparban 2017. év. *Statistikai Jelentések*, 11. évf., 1. sz., Agrárgazdasági Kutató Intézet, http://repo.aki.gov.hu/3156/1/Beruh%C3%A1z%C3%A1s_%C3%A9lipkiadv%C3%A1ny2017.pdf (Letöltés: 2020. június 25.).
- Csoltai Veronika (2019): A beruházások és a főbb pénzügyi mutatók alakulása az élelmiszeriparban 2018. év. *Statistikai Jelentések*, 12. évf., 1. sz., NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet, http://repo.aki.gov.hu/3385/1/Beruha%CC%81za%CC%81s_e%CC%81lipkiadv%C3%A1ny2018.pdf (Letöltés: 2020. június 25.).
- Csoltai Veronika (2020): A beruházások és a főbb pénzügyi mutatók várható alakulása az élelmiszeriparban 2019. év. *Statistikai Jelentések*, 13. évf., 1. sz., NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet, http://repo.aki.gov.hu/3560/1/Beruh%C3%A1z%C3%A1s_%C3%A9lipkiadv%C3%A1ny2019.pdf (Letöltés: 2020. június 25.).

- Daróczy Miklós (2004): *Mezőgazdasági beruházások komplex döntés-előkészítése*. PhD-értekezés, Szent István Egyetem, Gödöllő.
- Kiss Gabriella (2013): A beruházások és a főbb pénzügyi mutatók várható alakulása az élelmiszeriparban 2013-ban. *Statisztikai Jelentések*, 7. évf., Agrárgazdasági Kutató Intézet, www.aki.gov.hu/publikaciok/publikacio/a:358/a_beruhazasok_es_penzugyi_mutatok_varhato_alakulasa (Letöltés: 2020. június 25.).
- Kovács Árpád Endre – Szalay Zsigmond Gábor – Klárné Barta Éva (2015): Az időbeni pénzáramok kezelése a gazdasági számításokban. *Studia Mundi – Economica*, 2. évf., 2. sz., 93–106.
- KSH (2020): *A nemzetgazdasági beruházások értéke, volumenindexei (2000–)*. KSH, www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qb001.html.
- MOSZ (2019): *Előterjesztés az elnökség részére a mezőgazdasági beruházások alakulásáról és annak okairól*. Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége, Budapest.
- MTI (2019): A hatékonyság növelése a magyar mezőgazdaság legfontosabb kérdése. *Kormany.hu*, www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/hirek/a-hatekonysag-novelese-a-magyar-mezogazdasag-legfontosabb-kerdese (Letöltés: 2020. július 2.).
- Panyor Ágota (2017): A magyar élelmiszergazdaság jellemzői és kihívásai a XXI. században. *Jelenkori Társadalmi és Gazdasági Folyamatok*, 12. évf., 3. sz., 107–112.
- Seitz, Wesley D. – Nelson, Gerald C. – Halcrow, Harold G. (1994): *Economics of Resources, Agriculture, and Food*. McGraw Hill, New York.
- Tracy, Michael (1994): *Élelmiszertermelés és mezőgazdaság a piacgazdaságban*. Pannon Agrártudományi Egyetem, Keszthely.